

در نشست تحلیل و بررسی «جنبش دانشجویی» مطرح شد؛

وزارت علوم دولت سازندگی سر آغاز رکود جنبش دانشجویی بود/ استادان بر وظایف تربیتی آگاه نیستند

دبیر اتحادیه دفتر تحکیم وحدت گفت: برخورد سلبی هاشمی رفسنجانی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دولت سازندگی سر آغاز رکود جنبش دانشجویی و فاصله گرفتن از رسالت‌های اصلی این جریان بود.

به گزارش گروه دانشگاه ایسکانیوز-مریم شمسایی‌نیا؛ جنبش دانشجویی همواره پرچمدار گفتمان انقلابیگری بوده و مبتنی بر رهنمودهای امامین انقلاب اسلامی، رسالت‌ها و مأموریت‌های از جمله نقش آفرینی و گفتمان‌سازی، افزایش بصیرت و بینش سیاسی، موضوع‌گیری صریح و به هنگام، مبارزه با فساد در تمامی حوزه‌ها و غیره را عهده‌دار است.

جنبش دانشجویی در شرایط کنونی برای انجام رسالت‌ها و وظایف خود با آفات و آسیب‌هایی مواجهه است. به مناسبت ۱۶ آذر نشست نقد و بررسی روز دانشجو در باشگاه خبرنگاران جوان دانشجویی ایران برگزار شد.

علی دهقان دبیر اتحادیه دفتر تحکیم وحدت در این نشست از عملکرد دولت برای ایجاد رکود در جریان دانشجویی انتقاد کرد و بر کنشگری اجتماعی جریان دانشجویی تاکید کرد.

فعالیت‌های جریان‌های دانشجویی را از ابتدای انقلاب تاکنون چگونه ارزیابی می‌کنید؟

جنبش دانشجویی قبل از واقعه ۱۶ آذر سال ۱۳۳۲ فعالیت داشته و بعد آن نیز در زمینه‌های مختلف تاثیرگذار بوده است؛ اما قبل از پیروزی انقلاب اسلامی به صورت جنبش یا جریان نبوده بلکه در قالب مجموعه‌های دانشجویی فعالیت‌های پراکنده‌ای در دانشگاه‌ها یا جامعه صورت می‌گرفته است.

با تاسیس دفتر تحکیم وحدت در دهه ۶۰، اولین شکل انسجام یافته و سازمانی جنبش دانشجویی تاسیس شد و بعد از آن نیز تقریباً در هر دهه یک تشکل دانشجویی به مجموعه جریان مسلمان دانشجویی اضافه شده است.

جریان دانشجویی همان‌گونه که در پیروزی انقلاب اسلامی و دوران جنگ تحمیلی کمک کرد در دهه‌های بعدی نیز برای استقرار نظام کمک‌های ارزنده‌ای کرده است؛ اما در دهه ۷۰ پیوند قدرت با مجموعه جنبش دانشجویی اتفاقات ناگواری را برای این جنبش رقم زده است. همچنین جریان دانشجویی از دهه ۸۰ تا ۹۰ فراز و نشیب بسیاری را تجربه کرده و گاهی در قله نقش آفرینی و گاهی در رکود بوده است.

چرا جنبش دانشجویی مانند سال‌های ابتدایی انقلاب و دهه ۶۰ در وقایع مهم تاثیرگذاری و کارآمدی ندارد؟

جنبش دانشجویی با جریان دانشجویی تفاوت دارد؛ اوایل دهه ۶۰ شاهد فعالیت‌های تاثیرگذار جنبش دانشجویی بودیم و مردم نیز ابتدای انقلاب نگاه ویژه‌ای به جنبش دانشجویی داشتند. جنبش دانشجویی در ابتدای انقلاب بیشتر تلاش داشت تا از انقلاب و اصول اسلامی دفاع کند.

همچنین اعضای جنبش دانشجویی در دهه ۶۰ عصاره انقلاب بودند که دفاع از انقلاب، آرمان‌ها و ارزش‌ها را وظیفه خود می‌دانستند. جنبش دانشجویی در دهه ۶۰ و اوایل دهه ۷۰ با حفظ و پایبندی به اصول انقلاب، نگاه تحولی به ساختارهای معیوب دانشگاه، نهادها، سازمان‌ها و جامعه داشت و معتقد بود باید با حفظ مبانی انقلاب برخی از ساختارهای نادرست تغییر کنند. نهایتاً جریان دانشجویی بیشتر در انقلاب نقش آفرینی داشتند و مردم نیز جنبش دانشجویی را جدی می‌گرفتند.

مسئولان کشور در دهه ۶۰، یا پرورش یافته جریان دانشجویی بودند یا افراد شاخصی بودند که نگاه درستی به فعالیت‌های دانشجویی داشتند که باعث می‌شد نقش دانشجوی پررنگ شود؛ اما در دهه ۷۰ و با روی کار آمدن دولت سازندگی، مواجهه هاشمی رفسنجانی با دانشجویان بسیار سلبی شد، وی اعتقادی به استفاده از ظرفیت و انرژی جنبش دانشجویی و جوانان نداشت. رئیس دولت موقعی که به جریان دانشجویی نیاز داشت، اجازه صحبت به آنها را می‌داد و در برهه‌هایی که احساس می‌کرد مزاحم سیاست‌های دولت هستند، جریان دانشجویی را به گوشه پرتاب می‌کرد. برخورد هاشمی و وزارت علوم دولت سازندگی سر آغاز رکود جنبش دانشجویی بود.

حضور شورای مرکزی و اعضای دفتر تحکیم وحدت در مناسبت‌های سیاسی و ساختارهای حاکمیتی نیز زمینه‌ساز افول جنبش دانشجویی شد.

همچنین حضور شورای مرکزی و اعضای دفتر تحکیم وحدت در مناسبت‌های سیاسی و ساختارهای حاکمیتی نیز زمینه‌ساز افول جنبش دانشجویی شد. به گونه‌ای که در حال حاضر ما شاهد تنزل جنبش دانشجویی به جریان دانشجویی در کشور هستیم.

جریان دانشجویایی در اواسط و انتهای دهه ۷۰ با روی کار آمدن دولت اصلاحات دچار اشتباهات بسیاری شد که نگاه خاتمی و دولت به جریان دانشجویی در شکل‌گیری این اشتباهات بسیار موثر بوده است. دولت اصلاحات با حجم‌های متعددی که به جریان دانشجویی وارد کرد باعث انحراف اعضای دفتر تحکیم وحدت شد.

به عقیده برخی تحلیل‌گران جریان دانشجویی بعد از دهه ۸۰ دچار رخوت شده است، به نظر شما عوامل پیدایش این رکود چیست؟

جریان دانشجویی از ابتدای پیروزی انقلاب تاکنون حالت دوگانه‌ای را تجربه کرده است، برخی از فعالان دانشجویی که معتقد به ایجاد تحول و تحول‌خواهی بودند و به معنای واقعی جنبش دانشجویی بودند و برای تغییر و بازگرداندن نهادها و سازمان‌هایی که از اصول انقلاب منحرف شده‌اند، تلاش می‌کردند بعضاً هم تبدیل به جریان دانشجویی شده است به این دلیل که یا دولت نگاه درستی به جریان دانشجویی نداشته یا نگاه مردم به دانشجو به عنوان گروه مرجع نبوده است؛ درحال حاضر هم می‌توان به صراحت گفت که جنبش دانشجویی وجود ندارد.

همچنین نوع نگاه واژتین علوم و بهداشت دولت‌های یازدهم و دوازدهم و شخص آقای روحانی به جریان دانشجویی باعث گوشه‌گیری و کم تحرکی آنها شده است.

با وجود اینکه به گفته شما دولت‌ها تمایلی برای فعالیت دانشجویان ندارند، برای بازگرداندن پویایی به جریان دانشجویی و تشکل‌ها چه باید کرد؟

درصد عوامل خارجی تاثیرگذار در ایجاد رکود برای فعالیت‌های دانشجویان از عوامل درونی بیشتر است. جریان دانشجویی برای حفظ پویایی خود باید نیروی انسانی مناسبی را تربیت کند و به همین دلیل هم آموزش و تربیت دو عنصر تاثیرگذار است. اول استادان و افرادی که پشتیبانی فکری یک مجموعه را تشکیل می‌دهند و دوم ابزاری که برای تربیت نیرو نیاز است. مسائل بودجه نیز در ایجاد تحرک جریان دانشجویی بسیار اثرگذار است زیرا بودجه باعث استقلال یا وابستگی جریان دانشجویی به جناح‌های قدرت می‌شود.

در حال حاضر دولت نه تنها به تشکل‌های دانشجویی کمک مالی نمی‌کند بلکه بیشتر سنگ‌اندازی هم می‌کند. جریان دانشجویی زمانی که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را به جای پشتیبان، در مقابل خود ببیند، به صورت ناخود آگاه دچار نوعی سرخوردگی می‌شود.

به عنوان عامل داخلی تضعیف جریان دانشجویی می‌توان گفت جریان دانشجویی نتوانست آرمان‌های انقلاب و جمهوریت را برای نسل دهه ۸۰ که وارد دانشگاه می‌شوند به درستی ترسیم کند و در جذب دانشجویان موفق عمل نکرد و حتی با کمبود نیروی تشکیلاتی کارآمد مواجه شد.

جریان دانشجویی تا تحلیل درستی از وضعیت فعلی و برآوردی از آینده نداشته باشد؛ نمی‌تواند دانشجویان قشر خاکستری، دغدغه‌مند یا افرادی که سطح دغدغه‌مندی پایینی دارند را جذب کند.

جنبش دانشجویی با پویایی و عملکرد ایده‌آل فاصله دارد، که البته فاصله و نبود ارتباط مناسب بین دانشجویان و استادان و طلاب در این موضوع بی‌اثر نیست. همچنین اصول انقلاب و جمهوریت متناسب با ادبیات دهه ۸۰ و ۹۰ به‌روزرسانی نشده است.

حضور تشکل‌های دانشجویی در دانشگاه آسیب‌های بسیاری را در پی داشته چرا دانشجویان حضور پررنگ‌تری بیرون از دانشگاه ندارند؟

دانشجویان و تشکل‌های دانشجویی باید کنشگری اجتماعی انجام دهند و در حوزه اجتماعی فعالیت کنند. رهبر انقلاب نیز توصیه می‌کنند که دانشگاه برای تشکل دانشجویی اولویت است اما با حفظ دانشگاه، تغییرات سازنده و لازم را انجام دهید تا دانشگاه اسلامی محقق شود و قشر خاکستری و استادان را در راستای رسیدن به اهداف لازم انقلاب همراه خود کنید.

تشکل‌های دانشجویی نهایتاً با تعداد اعضای محدود اگر تنها در محیط دانشگاه فعالیت کنند، افراد کمتری با عملکرد آنها آشنا می‌شوند ولی اگر در جامعه نیز فعالیت کنند، طبیعتاً نفوذ بیشتری جریان دانشجویی آشنا یا جذب آنها می‌شوند. تشکل دانشجویی با یک متفاوت است، سازمان مردم‌نهاد گروهی برای فعالیت در یک حوزه خاص و در راستای حل مشکلات مشخص است اما جریان دانشجویی با توجه به ذات و رسالتی که دارد در حوزه‌های مختلف باید نقش آفرینی کند.

فعالیت بیرون از دانشگاه باعث تهییج دانشجویان برای حضور در تشکل‌ها می‌شود

فعالیت جریان دانشجویی در محیط خارج از دانشگاه و جامعه باعث می‌شود قشر خاکستری دانشجویان نیز به دلیل دیده شدن فعالیت‌های اجتماعی، برای عضویت در تشکل‌های دانشجویی ترغیب شوند. دانشجو و استاد نقش و جایگاهی مهمی در جامعه دارند. اگر تشکل دانشجویی برای حل یک مشکل اجتماعی اقدام کند و با عدم استقبال مردم روبه‌رو شود یعنی نتوانسته تمامی اقشار جامعه را با خود همراه کند که ضعف و نقد جدی به جریان دانشجویی است. جریان دانشجویی اگر بخواهد فعالیت‌هایش را در محیط دانشگاه محصور کند، ناقص و ناکارآمد خواهد شد.

اتحادیه دفتر تحکیم وحدت برای تقویت دفاتر خود چه اقداماتی انجام می‌دهد؟

اتحادیه دفتر تحکیم وحدت برای پیشبرد تبیین اهدافش به عنوان مثال در حوزه مردم‌سالاری یا زنان به این نتیجه رسیده که تنها جلسات ماهانه شورای مرکزی کافی نیست، برای همین سرکشی به دفاتر عضو اتحادیه به صورت هدفمند در راستای سرکشی و تقویت دفاتر دانشگاهی انجام می‌شود. هر مجموعه فعال و زنده‌ای باید با دفاتر و اعضای خود در ارتباط باشد.

به نظر شما ساختار دانشگاه‌های فعلی کشور به گونه‌ای هست که منجر به محصول انقلابی یا اسلامی شود؟

بخش زیادی از مشکلات جریان دانشجویی در اثر نبود دانشگاه اسلامی در کشور است. نام دانشگاه اسلامی ممکن است در اذهان تصور یک دانشگاهی که در امور مذهبی فعالیت دارد را ایجاد کند؛ اما در اینجا مقصود دانشگاهی است که در ساحت‌های مختلف علمی، فرهنگی، اجتماعی و هنری اسلامی باشد و ساختارهای مطلوب و مناسب داشته باشند.

متأسفانه در حال حاضر اکثر دانشگاه‌ها از لحاظ علمی و فرهنگی نسبت به ایده‌آل‌های انقلابی فاصله دارند. مسئولان فرهنگی دانشگاه‌ها اعتقاد دارند که اگر به عنوان مثال دانشگاه درگیر معضلات فرهنگی است به خاطر عوامل خارج از دانشگاه و موجود در جامعه این است که در اثر سرریز شدن به محیط دانشگاه نیز کشیده می‌شود پس دانشگاه متأثر از فضای جامعه است و نمی‌توان کار مناسبی برای رفع این مشکلات انجام داد.

جریان دانشجویی نظری متفاوت نسبت به دولت‌مردان و مسئولان دارد، دانشجویان اعتقاد دارند دانشگاه به عنوان مکانی که تمام ساحت‌ها و آرمان‌ها در آن قرار دارد باید مولد باشد و افرادی را تربیت کند که سرریز تولید علم و فرهنگ به جامعه باشد. دانشگاه مرتباً باید تغییرات مثبتی در خودش ایجاد کند جلوتر از جامعه باشد و اثرات مطلوب آن در جامعه نمایان شود.

استادان به وظایف تربیتی خود آگاه نیستند

اگر مسئولی از شما بپرسد جریان دانشجویی چه خاصیتی دارد، چه پاسخی می‌دهید؟

استاد دانشگاه دو وجه تربیتی و علمی را شامل می‌شود. برخی از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها تنها تصور دارند که چون در یک حوزه

علمی از سایر افراد و استادان شاخص‌تر هستند در دانشگاه‌ها حضور دارند و بُعد تربیتی را قبول ندارند و به آن بی‌توجه هستند. چون استادان به وظیفه مربی بودن خود اعتقادی ندارند یک سیستمی بازتولید می‌شود که دانشجو تنها در کلاس درس به منظور یادگیری مباحث درسی حاضر می‌شود و به دلیل نبود روحیه تربیتی در استادان دانشجویان در ابعاد اخلاقی رشدی نمی‌کنند.

استادان زمانی که به ابعاد تربیتی دانشجویان اهمیتی ندهند، در نتیجه فعالیت در عرصه‌های مختلف نیز برای دانشجویان کم رنگ می‌شود و در اولویت قرار نمی‌گیرد. دانشجویان زمانی که ابعادی غیر از تحصیل را در استادان مشاهده نکنند، خودشان نیز تنها به ساحت علمی اهمیت می‌دهند. این دانشجویان در یک چرخه مجدد استاد شده و وارد سیستم دانشگاه می‌شوند.

برخی از استادان و مسئولان دانشگاهی به دلیل عملکرد ضعیفی که دارند، حضورشان از نبودنشان منفعت بیشتری دارد. متأسفانه برخی از استادان دانشگاه‌های کشور علم و سوادشان به روز نیست و در کلاس‌های درس در حد یک جزوه به دانشجویان تدریس می‌کنند. ۸۰ درصد استادان دانشگاهی جایگاه خود را تنها یک استاد می‌دانند و به وجهه مربی بودن خود کمتر آگاه هستند.

نگاه تربیتی در استادان وجود ندارد در نتیجه اینکه چرا تشکلهای دانشجویی باید در دانشگاه‌ها فعالیت کنند نیز از دید آنها مردود است.

تربیت نیروی انسانی تشکیلاتی در خدمت انقلاب یکی از اهداف اصلی جریان ارزشی است که بخشی از آن را تشکلهای دانشجویی و بخش دیگر را دانشگاه برعهده دارد.

دانشگاه در انقلاب کارخانه انسان‌سازی است؛ برای همین نیز باید بسترسازی آن در دانشگاه انجام شود و تشکلهای دانشجویی می‌توانند بستر ساز انسان‌سازی در دانشگاه باشند. اگر بیانات امام خمینی(ره) و شهید بهشتی مورد بررسی قرار گیرد، درمی‌یابیم که انقلاب اسلامی و در ابعاد کوچکتر تشکلهای دانشجویی تربیت و رشد افراد بسیار برایشان مهم است. زیرا اگر امام زمان(عج) به زودی ظهور کنند، افرادی آماده و خبره وجود داشته باشند که در ساختار حکومت نقش آفرینی کنند. تربیت نیروی انسانی تشکیلاتی در خدمت انقلاب یکی از اهداف اصلی جریان ارزشی است که بخشی از آن را تشکلهای دانشجویی و بخش دیگر را دانشگاه برعهده دارد.

اگر برای استادان و جامعه این فهم ایجاد شود که تشکلهای دانشجویی چه آورده‌ای دارند، باعث جدی گرفته شدن فعالیت دانشجویان توسط مسئولان دانشگاهی می‌شود. اگر کارکردگرایانه جریان دانشجویی را بررسی کنیم، فعالیت دانشجویان خروجی‌های موثری نظیر برجام، وام دانشجویی، خصوصی‌سازی و غیره دانشگاه صنعت داشته است.

باتوجه به اینکه جریان دانشجویی از جامعه در موضوعات مختلف جلوتر است، به افرادی که این جریان را بی‌خاصیت می‌دانند باید به صورت مصداقی موفقیت‌ها و عملکرد فعالیت دانشجویان را بیان کرد.

شما به عنوان یک فعال دانشجویی با ساحت‌های مختلف دانشگاه آشنا هستید، به نظرتان مشکلات اصلی دانشجویان در کشور چیست؟

دانشجو در شرایطی وارد دانشگاه‌ها می‌شوند که احساس می‌کنند از سوی آموزش و پرورش به آنها ظلم شده است. یعنی از سیستم آموزش و پرورش درخصوص تربیت تحصیلی خود ناراضی هستند. از سوی دیگر دانشگاه‌ها در حال حاضر تبدیل به یک مدرسه بزرگ شدند و با ساختار مدرسه، دانشجو می‌پذیرند. دانشگاه باید از فضای مدرسه گونه‌اش فاصله بگیرد، و دانشجویان را تک بعد تربیت نکند.

همچنین دانشجویان با مشکل قدیمی بودن منابع درسی تدریس شده از سوی استادان به خصوص در رشته‌های علوم انسانی مواجه هستند که دانشجویان را از علم روز دنیا دور نگاه می‌دارد.

انتهای پیام /